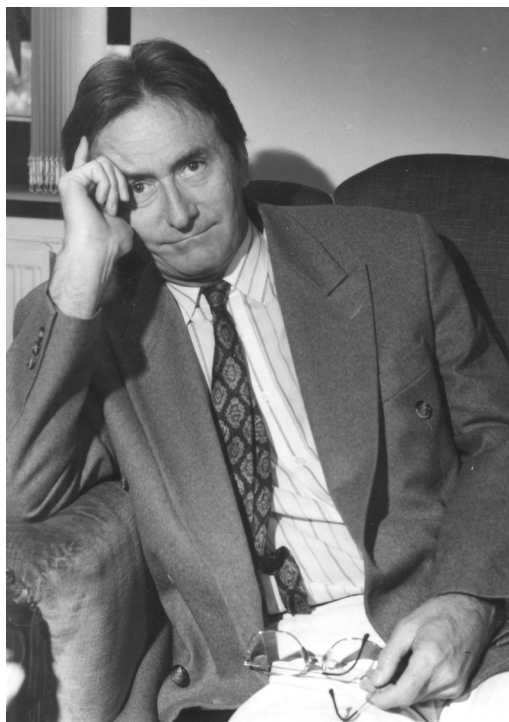

Dr. Szirmai Imre

(Szászvár, 1942. május 13. – Budapest, 2018. október 23.)

„A neurológia nem tudható, de tanítható” – így dedikálta Szirmai Imre professzor az orvostudomány és a neurológusszakorvos-képzés számára készült tankönyvének legutóbbi kiadását. A neurológia az orvostudomány egyik leggyorsabban fejlődő területe, ezért mintegy 5 évente indokolt a klasszikus szerkezetű, nemzeti nyelven írt neurológiai tankönyv felújítása. A Szirmai Imre professzor által szerkesztett, általa és munkatársai által írt, a Medicina Kiadó gondozásában megjelent *Neurológia* tankönyv első alkalommal 2001-ben, másodszer 2005-ben, harmadik javított kiadásban 2011 őszén, végül negyedik, javított és bővített kiadásban 2017-ben jelent meg. Szirmai professzor sokoldalúságát és művészi képességeit tanúsítja, hogy a szakmai anyag megírásán és szerkesztésén túl a tankönyv borítótervét is ő készítette, és az ábrákat is ő tervezte. Szirmai professzor a neurológia magas színvonalú oktatását kiemelten fontosnak tartotta: a tankönyv mellett az orvostanhallgatók számára „gyakorlatos könyv”-et szerkesztett, részt vett a Semmelweis Egyetem elektronikus neurológiai oktatási tananyagának kialakításában, és még 2018 során is gyakorlatokat vezetett, előadásokat tartott a graduális orvostudományban és a szakorvosképzésben is magyar, angol és német nyelven. Halálával kiváló klinikust és a neu-

rológiai ismeretek átadása iránt elhivatott oktatót veszítettünk el.

Szirmai Imre Baranya megyében, Szászváron született 1942. május 13-án. A pécsi Nagy Lajos Gimnáziumban 1960-ban érettségizett, orvosi diplomáját 1966-ban szerezte a Pécsi Orvostudományi Egyetemen. Hallgatóként Grastyán Endre professzor élettani munkacsoportjában ismerte meg a tudományos kutatás alapjait. Neurológiából 1970-ben, pszichiátriából 1972-ben, klinikai neurofiziológiából 2007-ben tett szakvizsgát, és klinikai elektrofiziológiából (1974), valamint aneszteziológiából és intenzív terápiából (1979) is szerzett képesítést.

Az általános orvosi diploma megszerzését követően a Környey István professzor által vezetett pécsi Ideg-Elme Klinikán dolgozott 1966 és 1993 között, 1987-től egyetemi docensként, 1989-től egyetemi tanárként. A Semmelweis Egyetem Neurológiai Klinikáját 1993 és 2007 között vezette. A Semmelweis Egyetem professor emeritusaként 2012-től haláláig aktívan részt vett a klinika oktató- és betegellátó munkájában. A tudományos kutatásban és tudományszervezésben 1995 és 2018 között a Semmelweis Egyetem Szentágothai János Idegtudományi Doktori Iskola programvezetőjeként a „Klinikai Neurológiai Kutatások” téma koordinátora.

Tudományos ösztöndíjas tanulmányutakon az Osztrák Tudományos Akadémia Neurofiziológiai Intézetében (IBRO-ösztöndíj, 1976–1977), a Grazi Műszaki Egyetem Biomedizinische Technik Intézetében (1977–1978) vett részt, az epilepszia területén a bécsi Ludwig Boltzmann Intézetben folytatott alapkutatásokat 1981 és 1987 között több alkalommal. Vendégprofesszorként Portóban töltött hosszabb időt (2007–2008). Rövidebb tanulmányutakon Kanadában, Finnországban, Németországban, Ausztriában és Franciaországban vett részt. Fenntartotta és ápolta a tudományos és oktatási kapcsolatot a Freiburgi Egyetem Neurológiai Klinikájával (1994–2013).

Tudományos tevékenysége számos új eredményhez vezetett az epilepsziás roham és a mikrocirkuláció, illetve az agyi anyagcsere kapcsolatának kutatása során. Vizsgálta – többek között – a Jakob–Creutzfeldt-betegség EEG-jelenségeit, az ischaemiát követő agyi restitutio folyamatait és a hypoglykaemia neurológiai vonatkozásait. Új laboratóriumi módszereket alkalmazott a liquor spektrofotometriás vizsgálatára. Bevezette a diagnosztikába az EEG-topográfia vizsgálatokat. Haemorheológiai módszereket alkalmazott a cerebrovasculáris betegségek diagnózisában és kezelésében. Elektrofiziológiai mód-

szereket állított be a Parkinson-kóros betegek vizsgálatára. Az aphasiát és a gondolkodást kísérő jelenségeket kutatta. Összefoglaló munkákban foglalkozott a tudatzavarokkal. Az orvostudomány kandidátusa fokozatot 1980-ban „Epilepsziás rohamokat kísérő lokális agyi keringési-, anyagcsere- és bioelektromos változások összefüggései. Kísérletes és klinikai vizsgálatok”, az orvostudomány doktora minősítést 1991-ben „Az agy vérkeringési betegségeinek diagnózisa és intenzív kezelése” című disszertációjának megvédésével nyerte el.

A szakmai és tudományos közéletben betöltött funkciói országos és nemzetközi elismertségét tükrözik: 1993 és 2004 között a Magyar Ideg- és Elmeorvosok Társaságának elnöke, 2005-ben a Korányi Sándor Társaság elnöke, 2004 és 2010 között a Magyar Tudományos Parkinson Társaság egyik alapítója, majd elnöke, 2003-ban a Kognitív Neurológiai Társaság alapító elnöke, 2005-ben a Környey Társaság alapító tagja és a Környey Alapítvány kuratóriumának tagja. A Richter Gedeon Nyrt. által alapított Magyar Egészségügyért Alapítvány kuratóriumi elnöke (2016-tól), a Schaffer Károly Alapítvány kuratóriumának elnöke (2006–2007 és 2014–2015). Az Orvosírók és Képzőművészek Társaságának tagja. A Semmelweis Egyetemen végzett oktatómunkájának elismerését jelzi, hogy az egyetemi Curriculum Bizottság elnökének választották, a posztgraduális képzésben pedig 1993 és 2007 között a Semmelweis Egyetem neurológusszakorvos-képzési grémiumának elnöke. A European Federation of Neurological Societies (EFNS) elnökségében Magyarország képviselője, 2003-tól a Német Elektrofiziológiai és Képzőművészeti Társaság tiszteletbeli tagja. Az Union Européenne des Médecins Spécialistes (UEMS) Board of Neurology magyar képviselője 1997 és 2010 között.

A tudományos és szakmai közéletben társasági és alapítványi feladatai mellett több szakmai folyóirat formálásában részt vett: a *Perfusion* (1986–1996), a *Magyar Orvosi Nyelv*, az *Orvosképzés*, a *Neuropsychopharmacologia Hungarica* és az *Ideggyógyászati Szemle* szerkesztőbizottsági tagja, a *Medi-Art* folyóirat szerkesztője is volt. Számos szakmai és jubileumi kiadvány szerkesztője.

Angol, magyar és német nyelven jelent meg több mint 120 tudományos közleménye, és 300-nál több szakmai előadást tartott. Tankönyvei: *Gyakorlati neurológia* (Terttia, Budapest, 1992), *Sürgősség a neurológiában* (UCB Magyarország, Budapest, 1996), *A neurológiai betegvizsgálat alapjai* (magyarul: Semmelweis Egyetem, Budapest, 2000, 2016; angolul: 2006, kínaiul 2005), *Tabularium neurologiae* (Melania, Budapest, 2000), *Neurológia* (egyetemi tankönyv, Medicina Kiadó, Budapest, 4 kiadás). Három egyetemi tankönyv társszerzője: Kopper L. (szerk.): *Molekuláris medicina* (Medicina Kiadó, Budapest, 1997); Tulassay Zs. (szerk.) *A belgyógyászat alap-*

jai (Medicina Kiadó, Budapest, 2010); Takács É. (szerk.) *Az idősgondozás kézikönyve* (Oriold és Társai, Budapest, 2012). A tankönyveken túl több történeti és szépirodalmi mű szerzője, a legfontosabbak: *A Balassa utcai Klinikák 100 éve* (Semmelweis Kiadó, Budapest, 2008; társszerző), *A Műhely* (Tanítványok a Környey-iskoláról – Medicina Kiadó, Budapest, 2014; társszerző), *Utazás Paranoiába* (Aesculart, Budapest, 2001), *Ars Neurologiae* (Medicina Kiadó, Budapest, 2015), *Ideg-lelés* (Medicina Kiadó, Budapest, 2017). Orvosi pályafutása mellett amatőr festőművészként alkotott, műveivel négy kiállításon találkozhatott a közönség. Olajfestményeiből legutóbb 2017 őszén láthattunk kiállítást Budapesten, a Semmelweis Egyetem szalonjában.

Jelentősebb elismerései: World Intellectual Property Organization (WIPO) Arany Díj (1990), Kiváló Oktató (1998), Sántha Kálmán-émlékérem (2001), Medicina Nívódíj (2003), Lissák Kálmán-díj (2004), Apáczai Csere János-émlékérem (2007), Genersich-díj (2013), Schaffer Károly-díj (2015).

Szirmai Imre professzort kiemelkedő szakmai felkészültségéről, az oktatás és a gyógyítás iránti elhivatottságáról, határozott véleményéről, világos meglátásairól, fanyar humoráról ismertük. Művészi tehetségének bizonyítékai festmények és írások formájában maradtak ránk. Improvizált karakterleíró, szellemes és szarkasztikus, de szeretetet tükröző versei – melyeket rendszerint a szakvizsga utáni ünnepi alkalomkor rögtönzött a friss szakorvosról – egy példányban készültek, nyomtatásban nem jelentek meg, személyes emlékként maradtak meg az ünnepeleknél. Érdemes lenne őket összegyűjteni.

Szirmai professzor élethez való hozzáállását egy Babilon-idézet szemléltetheti a legjobban: „...soha le nem ültem egy pillanatra sem, gazdagságomban szegénynek éreztem magamat és fáradtságomban nyughatatlannak, nemcsak a könyvemben, homlokomra is fel van írva a <soha-meg-nem-élégedés> ... S ha néha elfáradok s az állatot és anyagot irigylem: ez nem hitem megtörése, csak erőm, mely nem semmi, de nem minden. Derék erő, s majd megnyugszik egyszer, de nem fogy el. Hízem... Nyugodt kincské lesz és örök haszonná.”

Szirmai Imre sokáig ellenállt gyógyíthatatlan betegségének. Bár számítottunk rá, halála mégis mindnyájunkat megrendített, akik ismertük, szerettük és csodáltuk: hozzátartozóit, tanítványait, munkatársait, barátait, betegeit. 2018. október 27-én helyezték végső nyugalomra, kívánságának megfelelően Kónyban. Emlékét kegyelettel megőrizzük. Nyugodjon békében!

Berezki Dániel dr.